

POSTANOWIENIE

Dnia 24 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak

SSN Roman Trzaskowski (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi K. J.

o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w J.

z dnia 25 stycznia 2013 r., sygn. akt II Ca (...)

w sprawie z wniosku "C." Sp. z o.o. z siedzibą w Z.

przy uczestnictwie Skarbu Państwa - Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z siedzibą w W. i Skarbu Państwa - Starosty Powiatu B.

o ustanowienie drogi koniecznej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 24 kwietnia 2018 r.,

zażalenia skarżącego K. J.

na postanowienie Sądu Okręgowego w J.

z dnia 14 listopada 2017 r., sygn. akt II Ca (...),

oddala zażalenie i zasądza od skarżącego na rzecz "C." Sp. z o.o. z siedzibą w Z. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł z tytułu zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

K. J. złożył skargę o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w J. z dnia 25 stycznia 2013 r.

w sprawie II Ca (...), którym oddalono apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 10 października 2012 r. w sprawie I Ns (...). W postanowieniu tym Sąd Rejonowy, uwzględniając wniosek „C.” Spółki z o.o. z siedzibą w Z., ustanowił służebność drogi koniecznej na nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa - pozostającej w trwałym zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad – obejmującej działki gruntu oznaczone numerami 41/18 i 110/5, położonej w L., gmina B. dla której w Sądzie Rejonowym w B. prowadzona jest księga wieczysta nr (...), na rzecz każdorazowego właściciela nieruchomości stanowiącej działkę gruntu numer 41/19, położonej w L., gmina B. dla której w Sądzie Rejonowym w B. prowadzona jest księga wieczysta nr (...), zapisanej na „C.” Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z.

Skarżący jako podstawę wznowienia wskazał art. 524 § 2 w związku z art. 401 pkt 2 k.p.c., argumentując, że jako właściciel nieruchomości sąsiedniej względem nieruchomości wnioskodawcy jest zainteresowanym w rozumieniu art. 510 § 1 k.p.c., a wydane postanowienia naruszają jego prawa, gdyż droga konieczna narusza interes społeczno-gospodarczy. Od lat dochodzi do permanentnego naruszenia prawa własności skarżącego przez bezumowne korzystanie z jego nieruchomości (części działki 41/7) przez wnioskodawcę w celu dojazdu lub wyjazdu z sąsiedniej nieruchomości, stanowiącej własność wnioskodawcy, a oznaczonej ewidencyjnie jako działki nr 41/19 i 41/17. Poza tym ustanowiona droga konieczna nie respektuje wymogów bezpieczeństwa ruchu drogowego i stwarza niebezpieczeństwo kolizji w ruchu drogowym. W zakresie zachowania terminu do wniesienia skargi skarżący podniósł, że o przedmiotowym postępowaniu dowiedział się w dniu 26 lipca 2017 r. Następnego dnia wystąpił do Prezesa Sądu Rejonowego w B. z wnioskiem o udzielenie informacji publicznej w zakresie wydania kopii orzeczeń sądowych. Wniosek ten został uwzględniony pismem z dnia 18 sierpnia 2017 r., do którego załączono żądane przez skarżącego kopie orzeczeń wraz z uzasadnieniami.

Postanowieniem z dnia 14 listopada 2017 r. Sąd Okręgowy w J. odrzucił skargę K. J. o wznowienie postępowania, wskazując, że nie została ona oparta na ustawowej podstawie.

Zdaniem Sądu Okręgowego, skarżący nie wykazał, że jest zainteresowany w sprawie w rozumieniu art. 510 § 1 k.p.c., postanowienie kończące sprawę narusza jej prawa i zachodzi ustawowa podstawa wznowienia, za którą ustawodawca uznaje w tym wypadku pozbawienie możliwości działania, a więc podstawę z art. 401 pkt 2 k.p.c. Obciążona służebnością nieruchomości stanowi wyłączną własność Skarbu Państwa, a uczestnicy postępowania nie wnosili o ewentualne ustanowienie drogi koniecznej na gruntach będących własnością skarżącego. W sprawie nie zostały ujawnione żadne okoliczności, które wskazywałyby, że wezwanie skarżącego do udziału w sprawie mogłoby doprowadzić do innego rozstrzygnięcia.

Ponadto w ocenie Sądu, skarżący nie zachował też trzymiesięcznego terminu do jej wniesienia określonego w art. 407 § 1 k.p.c. Z dokumentów bowiem dołączonych do skargi, w tym z pisma skarżącego z dnia 31 maja 2016 r. skierowanego do wnioskodawcy wynika, że skarżący poinformował wnioskodawcę, że kieruje sprawę na drogę postępowania sądowego o zniesienie służebności ze względu na jej nadużywanie. Oznacza to, że najpóźniej w tym dniu wiedział już o treści postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 25 stycznia 2013 r.

W zażaleniu na postanowienie Sądu Okręgowego w J. z dnia 14 listopada 2017 r. K. J. zarzucił naruszenie art. 510 § 1 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że skarżącemu nie przysługuje status zainteresowanego w sprawie, art. 524 § 2 w związku z art. 401 pkt 2 k.p.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie, przybierające *in concreto* postać niezastosowania, polegające na przyjęciu, że prawomocne orzeczenia sądowe zaskarżone skargą o wznowienie nie naruszają praw skarżącego, a w konsekwencji w sprawie nie występuje podstawa wznowienia postępowania powołana przez skarżącego, określona we wskazanych w niniejszym zarzucie przepisach, art. 407 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że skarga o wznowienie została wniesiona po upływie przewidzianego ustawowo terminu do jej wniesienia oraz art. 410 § 1 k.p.c. przez odrzucenie skargi o wznowienie postępowania, podczas gdy w sprawie nie było podstaw do wydania postanowienia o odrzuceniu skargi ze względu na brak wystąpienia którejkolwiek z określonych w treści tego przepisu przesłanek jej odrzucenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu o wznowienie postępowania nieprocesowego należy odpowiednio stosować przepisy o wznowieniu zawarte w art. 400-416 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., to jest przy uwzględnieniu różnic zachodzących między tymi trybami postępowania rozpoznawczego. Jeżeli jednak skargę o wznowienie postępowania składa osoba, która nie była uczestnikiem poprzedniego postępowania, zastosowanie ma przepis art. 524 § 2 k.p.c. Przepis ten stanowi, że zainteresowany, który nie był uczestnikiem postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem orzekającym co do istoty sprawy może żądać wznowienia postępowania, jeżeli postanowienie to narusza jego prawa. W takim wypadku stosuje się przepisy o wznowieniu postępowania z powodu pozbawienia możliwości działania.

Z przytoczonego przepisu wynika zatem, że osoba żądająca wznowienia musi być zainteresowaną w rozumieniu art. 510 § 1 k.p.c., a żądanie wznowienia może wynikać tylko z podstawy wymienionej w art. 401 pkt 2 k.p.c. czyli pozbawienia możliwości działania. Pozbawieniem możliwości działania jest nieuczestniczenie w postępowaniu bez winy skarżącego i wydanie w tym postępowaniu orzeczenia, które narusza prawa skarżącego. Odesłanie do przepisów o wznowieniu postępowania ujęte w zdaniu z art. 524 § 2 k.p.c. dotyczy niemożności żądania wznowienia, jeżeli przed uprawomocnieniem się orzeczenia niemożność działania ustała (art. 401 pkt 2 k.p.c.), właściwości sądu (art. 405 k.p.c.) i terminów (art. 407 i art. 408 k.p.c., por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2002 r., I CKN 450/00, LEX nr 53299).

Przesłanki, charakterystyczne dla tego rodzaju wznowienia obejmują wykazanie, że kwestionowane postanowienie naruszyło prawa zainteresowanego oraz że nieuczestniczenie w postępowaniu nie było przez niego zawinione. Zainteresowanie to zwykle wynika z potrzeby wiążącego uregulowania stosunków prawnych, w których występuje osoba dążąca do udziału w postępowaniu. Naruszenie interesu zainteresowanego, który nie brał udziału w sprawie, dotyczy uszczuplenia albo pozbawienia jego praw podmiotowych.

Sąd Okręgowy dokonał trafnej oceny i przekonywająco uzasadnił pogląd, że skarżący nie wykazał, iż należy do kręgu zainteresowanych wynikiem sprawy zakończonej postanowieniem Sądu Okręgowego w J. z dnia 25 stycznia 2013 r., a postanowienie to narusza jego prawa. Należy dodatkowo zauważyć, że zgodnie z art. 626 § 1 k.p.c., we wniosku o ustanowienie drogi koniecznej należy wskazać właścicieli wszystkich nieruchomości, przez które mogłaby prowadzić droga konieczna, aby nieruchomość wnioskodawcy miała odpowiedni dostęp do drogi publicznej. W orzecznictwie przyjmuje się, że niewezwanie jednego z właścicieli sąsiadujących z działką objętą wnioskiem nie zawsze należy uznać za naruszenie przepisów proceduralnych, mające wpływ na wynik sprawy. Rzeczywista obraza przepisów prawa miałaby miejsce dopiero wtedy, gdyby doszło do faktycznego obciążenia służebnością drogową nieruchomości właściciela, który nie brał udziału w postępowaniu o ustanowienie drogi koniecznej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2015 r., II CSK 398/14, nie publ.).

Z art. 407 § 1 k.p.c. wynika, że jeżeli podstawą wznowienia jest - jak w niniejszej sprawie - pozbawienie możliwości działania lub brak należytej reprezentacji trzymiesięczny termin do wniesienia skargi należy liczyć od dnia, w którym o wyroku dowiedziała się strona, jej organ lub przedstawiciel ustawowy, przy czym - zgodnie z dominującym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem - termin, o którym mowa w art. 407 § 1 k.p.c., biegnie od „dowiedzenia się o wyroku”, co oznacza, iż wystarczające jest, aby strona dowiedziała się o wydaniu wyroku, nie jest natomiast konieczne, aby dowiedziała się o jego treści, a tym bardziej - o treści jego uzasadnienia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 1999 r., II CKN 645/98, niepubl., z dnia 6 stycznia 2006 r., III PZ 12/05, OSNP 2006, nr 23-24, poz. 362, z dnia 23 listopada 2007 r., IV CZ 90/07, nie publ., z dnia 11 maja 2012 r., II CZ 8/12, nie publ., z dnia 15 października 2014 r., V CZ 66/14, nie publ.; z dnia 5 grudnia 2014 r., III CSK 332/13, nie publ., z dnia 25 maja 2017 r., II CZ 19/07, nie publ.).

Wbrew twierdzeniom Sądu Okręgowego z pisma skarżącego z dnia 31 maja 2016 r. skierowanego do wnioskodawcy, z którego wynika, że skarżący poinformował wnioskodawcę, iż kieruje sprawę na drogę postępowania sądowego o zniesienie służebności ze względu na jej nadużywanie, nie można wyprowadzić

wniosku, że najpóźniej w tym dniu wiedział już o treści postanowienia Sądu Okręgowego w J. z dnia 25 stycznia 2013 r., jak i Sądu Rejonowego, który ustanowił służebność drogi koniecznej.

Jednakże nie można też zgodzić się ze skarżącym, że o obu postanowieniach dowiedział się w dniu 26 lipca 2017 r. W dniu 7 czerwca 2016 r. wnioskodawca złożył do Sądu Rejonowego w B. wniosek o ustanowienie na nieruchomości skarżącego o numerze 41/7 odpłatnej służebności drogowej dla nieruchomości wnioskodawcy o nr 41/17 i 41/19, celem umożliwienia dojazdu ze stacji paliw wnioskodawcy na drogę autostradową A[...]. Sprawa obecnie toczy się pod sygnaturą akt I Ns (...), a skarżący jest jej uczestnikiem. W uzasadnieniu wniosku „C.” Spółka z o.o. powołała się na ustanowioną postanowieniem Sądu Rejonowego w B. z dnia 10 października 2012 r., sygn. akt I Ns (...), drogę konieczną na nieruchomościach Skarbu Państwa. Powyższy wniosek skarżący otrzymał i złożył na niego odpowiedź, wskazując jako datę jej sporządzenia dzień 2 września 2016 r. W odpowiedzi skarżący powołał dowód z decyzji nr (...) Starosty B. z dnia 4 czerwca 2014 r., w której zostało powołane postanowienie Sądu Rejonowego w B. z dnia 10 października 2012 r., sygn. akt I Ns (...) oraz postanowienie Sądu Okręgowego w J. z dnia 25 stycznia 2013 r., sygn. akt II Ca (...).

Z pism tych wynika, że co najmniej w dacie sporządzania odpowiedzi na wniosek (wrzesień 2016 r.) o ustanowienie służebności skarżący wiedział o ustanowionej drodze koniecznej oraz treści postanowień wydanych w obu instancjach.

W związku z tym skarga wniesiona w dniu 19 października 2017 r. została wniesiona po upływie ustawowego trzymiesięcznego terminu.

Z powyższych względów zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. Orzeczenie o kosztach postępowania zainicjowanego skargą wynika z zasady przewidzianej w art. 520 § 1 w związku z art. 391 § 1, 397 § 2 zdanie pierwsze i art. 398²¹ k.p.c.

jw

